अल्ला मालिक अल्ला मालिक। वाली न त्यावीण कोणी आणीक॥
करणी तयाची अलोलिक। अमोलिक अकळ ती॥ १४८॥
तो जें करील तेंच होईल। मार्ग तयाचा तोच दावील॥
क्षण न लागतां वेळ येईल। मुराद[1] पुरेल मनींची॥ १४९॥
ऋणानुबंधाचिया गांठी। भाग्यें आम्हां तुम्हां भेटी॥
धरूं परस्पर प्रेम पोटीं। सुख संतुष्टी अनुभवूं॥ १५०॥
कोण येथें अमर आहे। कृतार्थ तो जो परमार्थ लाहे॥
नातरीं श्वासोश्वास वाहे। तोंवरी राहे जीव मात्र॥ १५१॥
कानीं पडतां हें कृपावचन। सुखावलें माझें आतुर मन॥
तृषार्त मी लाधलों जीवन। आनंदसंपन्न जाहलों॥ १५२॥
असेल गांठीं प्रज्ञा अतुळ। तैसीच श्रद्धा मोठी अढळ॥
परी जोडाया साईसम गुरुबळ। दैवचि सबळ आवश्यक॥१५३॥
पाहूं जातां यांतील सार। भगवंत बोलिला हाचि निर्धार॥
'ये यथा मां'[2] हेचि उद्गार। अखिल भार कर्मावरी॥ १५४॥
यथा कर्म यथा श्रुत। जैसा अभ्यास तैसें हित॥
हेंच या अध्यायांतील इंगित। हेंच बोधामृत येथीचें॥ १५५॥
"अनन्याश्चिंतयंतो माम्" । हेंच भगवद्गीता वर्म॥
ऐशा नित्य युक्तांचा योगक्षेम। चालवी प्रकाम गोविंद॥१५६॥
हा गोड उपदेश ऐकून। उभें राही स्मृतीचें वचन॥
"देवान्भावयतानेन"। मगते तुज लागून कळवळती॥ १५७॥
तुम्ही जोर काढूं लागा। दुधाची काळजी सर्वस्वीं त्यागा॥
वाटी घेऊन उभाच मी मागां। पृष्ठभागा आहे कीं॥ १५८।

---

१ अभीष्ट. २ 'ये यथा मां प्रपद्यंते.'

म्हणाल जोर र्‍यां काढावे । दुधाचे प्याले तुम्ही रिचवावे ॥
हें तो आपणा नाहीं ठावें । दक्ष असावें कार्यार्थीं ॥ १५९ ॥

हे बाबांची प्रतिज्ञा वाणी । प्रमाण मानूनि वर्ततील जे कोणी ॥
इह परत्र सुखाची खाणी । गांठिली तयांनीं जाणावें ॥ १६० ॥

आतां आणीक विनवितों श्रोता । क्षणैक सुस्थीर करावें चित्ता ॥
परिसा एक स्वानुभव कथा । निश्चय पोषकता साईची ॥ १६१ ॥

सद्वृत्तीचें करितां नियमनं । महाराज देती कैसें उत्तेजन ॥
परिसा ओठ हालविल्या वांचून । अनुग्रहदान साईचें ॥ १६२ ॥

भक्तें अनन्य शरण व्हावें । कौतुक भक्तीचें अवलोकावें ॥
मग साईच्या कळेचे नवलावे । अनुभवावे नित्य नवे ॥ १६३ ॥

असो प्रातःकाळींचे प्रहरीं । सुषुप्तींतून येतां जागरीं ॥
सद्वृत्तीची उठतां लहरी । तीच निर्धारीं वाढवावी ॥ १६४ ॥

त्याच वृत्तीचा परिपोष । होतां होईल अति संतोष ॥
बुद्धिही पावेल विकास । होईल मनास प्रसन्नता ॥ १६५ ॥

ही एक आहे संत उक्ती । वाटलें तियेची घेऊं प्रचीती ॥
अनुभवें घडली मनास शांती । नवल चित्तीं वाटलें ॥ १६६ ॥

शिरडी सारिखें पवित्र स्थान । गुरुवारासम मंगल दिन ॥
रामनामाचें अखंड आवर्तन । करावें मन जाहलें ॥ १६७ ॥

बुधवारीं रात्रीं अध्येकरीं । देह निद्रावश होई तोंवरी ॥
मन रामस्मरणाभीतरीं । घालून अंतरीं राखिलें ॥ १६८ ॥

प्रातःकाळीं जाग येतां । रामनाम स्मरलें चित्ता ॥
मग ते ऐसी वृत्ती उठतां । जिव्हेची सार्थकता जाहली ॥ १६९ ॥

---

१ यथार्थ प्यावे.

निश्चयें केली मनाची धारणा । सारोनिया शौचमुखमार्जना ।
निघालों साई प्रातर्दर्शना । प्राप्त सुमना घेऊनि ॥ १७० ॥
सोडूनि दीक्षितांचें घर । पडतां वुट्टीच्या वाड्याबाहेर ॥
पद एक मधुर औरंगाबादकर । म्हणतां सुंदर ऐकिलें ॥ १७१ ॥
पदाची त्या समयोचितता । ओवीरूपें कथूं जातां ॥
जाईल मूळाची स्वारस्यता । होईल विरसता श्रोतियां ॥ १७२ ॥
म्हणवून तें पदचि समूळ । अक्षरें अक्षर गातों मी सकळ ॥
तेणेंच आनंदित होतील प्रेमळ । उपदेश निर्मळ मूळपदीं ॥ १७३ ॥

॥ पद ॥

गुरुकृपांजन पायो मेरे भाई । रामबिना कछू मानत नाहीं ॥ ध्रु० ॥
अंदरराम बाहेरराम । सपनेमे देखत सीताराम ॥
जागत राम सोवत राम । जहां देखे वहां पुरन काम ॥
एका जनार्दनीं अनुभव नीका । जहां देखे वहां राम सरीखा ॥ गुरु० ॥
आधीच मनानें केलें निश्चित । नियमावें रामनामीं चित्त ॥
निश्चया जों प्रारंभ होत । पद हें देत दृढता तया ॥ १७४ ॥
तेणें मनास झालें बोधन । या मन्निश्चयांकुरा लागून ॥
साई समर्थ करुणाघन । पदांबुसेचन करिती कां ॥ १७५ ॥
घेऊनियां हातीं तंबुरी । साईसन्मुख अंगणाभीतरीं ॥
औरंगाबादकर उंच स्वरीं । म्हणतां ही लकेरी परिसिली ॥ १७६ ॥
औरंगाबादकर बाबांचा भक्त । मजसम बाबांचे पाईं अनुरक्त ॥
असतां अनेक पदें मुखोद्गत । हेंच कां स्फुरत ते वेळीं ॥ १७७ ॥
माझें मनोगत कोणा न ठावें । हेंच पद कां तें गाईलें जावें ॥
जैसें बाबांनां सूत्र हालवावें । स्फुरण व्हावें तैसेच ॥ १७८ ॥

---

१ मूळपदाची. २ प्रेमळ श्रोतेजन.

आम्ही सकळ केवळ बाहुलीं । सूत्रधार साई माऊली ॥
स्वयें न बोलतां उपासना भली । हातीं दिधली अचूक ॥ १७९ ॥
अंतरीची माझी वृत्ती । प्रतिबिंबली जणु बाबांचे चित्तीं ॥
एणें मार्गें प्रत्यक्ष प्रतीति । वाटे निश्चिती दाखविली ॥ १८० ॥
केवढी या नामाची महती । वर्णिलीसे संत महंतीं ॥
काय म्या पामरें ती वानावीं किती । स्वरूपप्राप्ति येणेनी ॥१८१॥
हीं दो अक्षरें उलटीं स्मरला । तो कोळी[1] वाटपाड्याही[2] उद्धरला ॥
वाल्याचा वाल्मीक होऊनि गेला । वाक्सिद्धी पावला नवलाची॥१८२॥
'मरा मरा'[3] उलटें म्हणतां । राम प्रकटाला जिव्हेवरता ॥
जन्मा आधींच[4] अवतारचरिता । जाहला लिहितां रामाचें ॥१८३॥
रामनामें पतीत पावन । रामनामें लाभ गहन ॥
रामनामें अभेद भजन । ब्रह्म संपन्न या नामें ॥ १८४ ॥
रामनामाच्या आवर्तनें । उठेल जन्ममरणाचें धरणें ॥
एका रामनामाचिया स्मरणें । कोटीगुणें हे लाभ ॥ १८५ ॥
जेथें रामनामाचें गर्जन । फिरे तेथें विष्णूचें सुदर्शन ॥
करी कोटी विघ्नांचें निर्दळण । दीन संरक्षण नाम हें ॥ १८६ ॥
साईस उपदेशा नलगे स्थळ । नलगे समय काळवेळ ॥
बसतां उठतां चालतां निस्वळ । सहजचि सकळ उपदेश ॥ १८७ ॥
ये विषयींची गोड कथा । सादर श्रवण कीजे श्रोतां ॥
प्रत्यया येईल साईची सदयता । तैसीच व्यापकता तयांची ॥१८८॥

---

१ वाल्मीकी. २ रस्त्यानें जाणाऱ्यायेणाऱ्यास गांठून लुटणार. ३ नित्य मारहाण करण्याचा धंदा असल्यामुळे त्याच्या जिभेवर तात्काळ चढेल असाच 'मरामरा' हाच मंत्र महर्षि नारदांनीं या कोळ्याला दिला होता.
४ रामजन्मास येण्याचें आधींच.

एकदां एक भक्तश्रेष्ठ । कोणाची कोणी बोलतां गोष्ट ॥
स्वयें होऊनि कुतर्काक्लिष्ट । निंदा सन्निष्ट जाहले ॥ १८९ ॥
गुण राहिले एकीकडा । निंदा प्रवाहे मुखीं दुथडा ॥
गोष्टीचा होवोनिया चुथडा । आलाकीं उभडा पैशुन्या ॥ १९० ॥
असल्या कांहीं तरी कारण । असल्या कोणाचें गर्ह्य आचरण ॥
करावें सन्मुख तयाचें प्रबोधन । कींव जाणून तयाची ॥ १९१ ॥
निंदा कधींही करूं नये । हें तों प्रत्येक जाणे स्वयें ॥
परी न वृत्ती जैं दाबिली जाये । ती ना समाये पोटांत ॥ १९२ ॥
तेथून मग येई ती कंठीं । कंठांतून जिव्हेचे तटीं ॥
तेथून हळूहळू ओठीं । सुख संतुष्टी प्रवाहे ॥ १९३ ॥
नाहीं दुजा निंदकापरी । त्रिभुवनांतही कोणी उपकारी ॥
निंदी जयाची तयाचें करी । परोपरी कल्याण ॥ १९४ ॥
मळ काढिती कोणी रिठ्यानें । कोणी सावणादिकीं साधनें ॥
कोणी शुद्ध निर्मल जीवनें । निंदक जिव्हेनें काढिती ॥ १९५ ॥
स्वीय मानसिक अधोगती । परोपकारार्थ जे साहती ॥
अवर्णनीय ती महदुपकृती । निंदक निश्चिती अति वंद्य ॥ १९६ ॥
पावलो पावलीं सावध करिती । निंदामिषें दोष कळविती ॥
भावी परांचे अनर्थ टाळविती । उपकार हे किती वानूं मी ॥१९७॥
बहुतां परी साधुसंतीं । वर्णिलीसे जयांची महती ॥
तया निंदक वृन्दाप्रती । करितों मी प्रणति साष्टांग ॥ १९८ ॥
आली श्रोतियां अत्यंत चिळसी । निंदकही निघाले बहिर्दिशीं ॥
मंडळी चालली मशीदीसी । दर्शनासी बाबांच्या ॥ १९९ ॥
बाबा पूर्ण अंतर्ज्ञानी । देती वेळींच भक्तांस शिकवणी ॥
पुढें कैसा प्रकार तयांनीं । आणिला घडवूनी तें परिसा ॥ २०० ॥

१ उत. २ निंदेस. ३ शौचासाठीं.

मंडळीसह जातां लेंडियेसीं । बाबा पुसती तया भक्ताविसीं ॥
मंडळी म्हणे ओढियावासीं । बहिर्दिशेसीं गेलेती ॥ २०१ ॥

कार्यक्रम आटपल्यावरी । लेंडीवरून परतली स्वारी ॥
ओढियावरून भक्तही माघारीं । फिरले घरीं जावया ॥ २०२ ॥

भेटी होतां परस्परां । घडला जो वृत्तांत तये अवसरां ॥
विनवीं श्रोतयां जोडूनि करा । तो अवधारा सादर ॥ २०३ ॥

तेथेंच एका कुंपणा शेजारीं । यथेष्ट विष्टा मिष्टान्नावरी ॥
एक ग्राम सूकरी मिटक्या मारी । बाबा निजकरीं दाविती त्यां॥२०४॥

पहा त्या जिभेला काय गोडी । जना लोकांची विष्टा चिवडी ॥
बंधु स्वजनावर चडफडी । यथेष्ट फेडी निज हौस ॥ २०५ ॥

बहुत सुकृताचिये जोडी । आला नर जन्म ऐसा जो दवडी ॥
तया आत्मघ्ना ही शिरडी । सुख परवडी काय दे ॥ २०६ ॥

ऐसें बोलत बाबा गेले । भक्त अंतरीं बहुत खोंचले ॥
प्रातर्वृत्त सर्व आठवलें । बोलते टोचले बहु वर्मीं ॥ २०७ ॥

असो बाबा तों परोपरीं । भक्तां बोधिती प्रसंगानुसारीं ॥
यांतील सार सांठविल्या अंतरीं । कायहो दूरी परमार्थ ॥ २०८ ॥

असेल जरीं माझा हरी । तरीं मज देईल खाटल्यावरी ॥
म्हणीची या सत्यता खरी । परि ती अन्नें आच्छादनीं ॥ २०९ ॥
धरी ती जो परमार्थी लावील । परमार्थ सर्वस्वी नागवील ॥
जैसें जो करील तैसें भरील । अमोल हे बोल बाबांचे ॥ २१० ॥

---

१ गांवचा ओढा जेथें श्री बाबा रोज सकाळीं ८।९ वाजतां प्रातर्विधीस म्हणून जात. २ बाबांची स्वारी. ३ स्वतःचा घात करणाऱ्याला. ४ ही म्हण अन्न व वस्त्र एवढयाच पुरती लागू आहे.

आणीकही बाबांचे बोल । परिसतां देतील स्वानंदा डोल ॥
भाव भक्तीची असलिया ओल । मुळें सखोल जातील ॥ २११ ॥
जल स्थल काष्ट प्रदेशीं । जनीं वनीं देशीं विदेशीं ॥
संचलों मी तेजीं आकाशीं । एकदेशी मी नव्हें ॥ २१२ ॥
ऑट हात देह परिमीत । हेच मद्व्याप्ति जे मानित ॥
त्यांस करावया निभ्रांत । मूर्तिमंत मी झालों ॥ २१३ ॥
निष्कामत्वें अनन्य भजन । करिती जे माझें रात्रंदिन ॥
ते प्रत्यक्ष माझें मीपण । दुजेपण विरहीत ॥ २१४ ॥
गूळ राहील गोडी वेगळा । सागर लाटां पासाव निराळा ॥
तेजा सोडोनि राहील डोळा । मजवीण भोळा भक्त तैं ॥ २१५ ॥
चुकावा जन्ममरणावर्त । ऐसें जयाचे मनीं निश्चित ॥
प्रयत्नें रहावें धर्मवंत । स्वस्थ चित्त सर्वदां ॥ २१६ ॥
त्यागावे तेणें बोल वर्मीं । कोणास छेदूं नये मर्मीं ॥
सदा निरत शुद्ध कर्मीं । चित्त स्वधर्मीं ठेवावें ॥ २१७ ॥
माझीये ठायीं मन बुद्धि । समर्पा स्मरा मज निरवधि ॥
देहाचें कांहींही होवो कधीं । भय त्रिशुद्धि त्या नाहीं ॥ २१८ ॥
जो पाहे मजकडे अनन्य । वर्णी परिसे मत्कथा धन्य ॥
न धरी भावना मदन्य । चित्त चैतन्य लाधेल ॥ २१९ ॥
माझें नांव घ्या मज शरण या । हें तों सांगत गेले अवघियां ॥
परी मी कोण हें जाणणिया । श्रवण मनन आज्ञापिलें ॥ २२० ॥
एकास भगवन्नाम स्मरण । एकास भगवल्लीला श्रवण ॥
एकास भगवत्पाद पूजन । आनांन नियमन आनांना ॥ २२१ ॥
कोणास अध्यात्म रामायण । कोणास ज्ञानेश्वरी पुरश्चरण ॥
कोणास हरिवरदा पारायण । गुरु चरित्रावलोकन कोणातें ॥ २२२ ॥

१ वेगवेगळें. २ वेगवेगळ्या अधिकारी जनांस.

कोणा वसविती पायाजवळीं । कोणास खंडोबाचे देउळीं ॥
कोणाच्या विष्णु सहस्त्र नामावळी । बांधिती गळीं कळकळीनें ॥२२३॥
कोणांस उपदेशिती रामविजय । कोणासि ध्यान नाममहात्म्य ॥
कोणासी छांदोग्य गीतारहस्य । विश्वासें स्वारस्य अनुभविजे ॥२२४॥
कोणास कांहीं कोणास कांहीं । दीक्षा प्रकारा सीमाच नाहीं ॥
कोणा प्रत्यक्ष कोणा दृष्टांतांहीं । उपदेश नवलाई अपूर्व ॥ २२५ ॥
भक्त अठरा पगड जाती । धांव धांवून दर्शना येती ॥
जयांस मद्यावर अति प्रीती । स्वप्नींही जाती तयांचे ॥ २२६ ॥
वक्षस्थळावरीं बैसती । हातीपायीं छाती दडपिती ॥
स्पर्शाचा[1] कानास खडा लावविती । भाक घेती तंव जाती ॥ २२७ ॥
लग्नगृहीं भिंती वरती । ज्योतिषी जैसे हरिहर काढिती ॥
'गुरुर्ब्रह्मादि'[3] मंत्र लिहिती । कोण्या भक्तार्थी स्वप्नांत ॥ २२८ ॥
कोणी चोरून लावितां आसनें । करूं आदरितां हठयोग साधनें ॥
बाबांस कळे तें अंतर्ज्ञानें । अचूक बाणें खोंचिती ॥ २२९ ॥
कोणा अपरिचिता हातीं धरून । निरोप देती पाठवून ॥
स्वस्थ न बसवेका भाकर खाऊन । सबूरी धरून रहावें ॥ २३० ॥
कोणास प्रत्यक्ष निक्षून सांगती । आमुचि तों मोठी कडवी जाती ॥
सांगून पाहूं एका दो वक्तीं । शेवटची गती बहु कठिण ॥ २३१ ॥
सांगू एकदा सांगू दोनदा । न करी जो गुमान आमुचे शब्दा ॥
त्या मग पोटचे पोरास सुद्धां । चिरून द्विधा फेकूं कीं ॥ २३२ ॥
महानुभाव ते महामति । काय मी पामर नूं चमत्कृति ॥
कोणा दे ज्ञानप्राप्ति विरक्ति । सद्भाव भक्ती कवणा दे ॥ २३३ ॥
कोणास कांहीं व्यवहारीं प्रशस्त । वर्तनाची लावीत शिस्त ॥
चुटका एक उदाहरणार्थ । श्रोतृवृन्दार्थ मी कथितों ॥ २३४ ॥

१ मद्यस्पर्शाचा. २ इतःपर मद्यास शिवणार नाहीं म्हणून हातावर हात. ३ गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरुस्साक्षात्परब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः हा मंत्र॥

एकदां बाबा भर दुपारीं । काय आलें नकळे अंतरीं ॥
राधाकृ॑ष्णीच्या घराशेजारीं । आली स्वारी अवचिता ॥ २३५ ॥
समवेत होते कांहीं जन । म्हणती आणाआणारे निसॅण ॥
तों एकानें तात्काळ जाऊन । शिडी तें आणून ठेविली ॥ २३६ ॥
बाबा ती लावविती घरावरी । स्वयें चढती छपरावरी ॥
कोणा न ठावें काय अंतरीं । योजना तरी हे काय ॥ २३७ ॥
वामन गोंदकराचे घरा । शिडी लावविली तें अवसरा ॥
चढले शिडीवरूनि छपरा । स्वयें झरझरा श्रीसाई ॥ २३८ ॥
तेथून राधाकृष्णीचें छपर । शेजारींच घरासीं घर ॥
तेंही वळंघूनि गेले सत्वर । काय हा चमत्कार कळेना ॥ २३९ ॥
राधाकृष्णाबाईस मात्र । तेच संधीस मोठा प्रखर ॥
आला होता शीतज्वर । अत्यंत अस्थिर त्या होत्या ॥ २४० ॥
दोघे दोबाजू धरूं लागत । तेव्हांच बाबा चालूं सकत ॥
स्वयें एवढें असतां अशक्त । कोठून सामर्थ्य आलें हें ॥ २४१ ॥
लगेच दुसरे बाजूची वळचण । वळंघोनियां तेथील उतरण ॥
तेथेंही लाववोनि तीच निसण । आले उतरूनि खालतीं ॥ २४२ ॥
पाय लागतां धरेसीं । दोन रुपये निसणवाल्यासीं ॥
दिधले बाबांनीं अति दक्षतेसी । अविलंबितेसीं तात्काळ ॥ २४३ ॥
लाविली दों ठायीं शिडी । हीच कायती श्रमाची प्रौढी ॥
यदर्थ बाबा भरपाई येवढी । करिती फेडी तयाची ॥ २४४ ॥
जनास साहजीं जिज्ञासा । निसण वाल्यास इतुका पैसा ॥
बाबा देती तरी हा कैसा । म्हणती हें पुसा तयांस ॥ २४५ ॥
केला एकानें तेधवां धीर । बाबा देती प्रत्युत्तर ॥
कोणाच्यांही श्रमाचा भार । फुकट लवभार घेऊं नये ॥ २४६ ॥

---

१ राधाकृष्णाबाईस श्री साईबाबा राधाकृष्णी असें म्हणत. २ शिडी.

कोणाहीपासून घ्यावें काम । परी जाणावे तयाचे श्रम ॥
लावावा जीवास ऐसा नियम । फुकट परिश्रम घेऊं नयें ॥ २४७ ॥
कोणी जाणावें खरें इंगीत । बाबा हें कां ऐसें करीत ॥
हें तों तयांचें तयां अवगत । संतान्तर्गत अति गूढ ॥ २४८ ॥
परीसतां मुर्खांचे उद्गार । तेच सर्वस्वीं आम्हां आधार ॥
ठेवितां तैसा वर्तन निर्धार । चालेल व्यवहार सुरळीत ॥ २४९ ॥
असो पुढील अध्यायाची गोडी । याहून आहे अती चोखडी ॥
एका मोलकरिणीची पोर भाबडी । कोडें उलगडी श्रुतींचें ॥ २५० ॥
गणुदास[1] भासादिक हरिदास । उपकार करावया प्राकृत जनास ॥
ईशावास्य भाषांतरास । करावया कास घातली ॥ २५१ ॥
साईकृपें ग्रंथ लिहिला । परि कांहीं गूढार्थ राहिला ॥
तेणें मनास संशय पडला । कैसा फेडिला बाबांनीं ॥ २५२ ॥
बाबा वदत शिरडींत बसून । पारल्यास जैं जासील परतोन ॥
काकांच्या[2] घरची मोलकरीण । शंका समाधान करील ॥ २५३ ॥
ईशावास्य पद्म परिसरीं[3] । रुंजी घालील वाग्देवी भ्रमरी ॥
ते आमोद सेविती[4] कळाकुसरी । श्रोतां चतुरीं भोगिजे ॥ २५४ ॥
असो पुढील अध्यायीं हें कथन । कर्ता करविता साई दयाघन ॥
श्रोतां यथावकाश श्रवण । करावें कल्याण होईल ॥ २५५ ॥
पंत हेमाड साईस शरण । तैसाच भूतीं भगवंतीं लीन ॥
श्रोतां देणें अवधान दान । साई निवेदन गोड हें ॥ २५६ ॥
इति श्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥
श्री साईसमर्थ सच्चरिते । मदनुग्रह नाम एकोनविंशोध्यायगोडहाः ॥

इति श्री साईनाथार्पणमस्तु शुभं भवतु ॥

---

१ दासगणूस बोल्ले. २ श्री. हरी सिताराम दीक्षित यांजला बाबा काका या नांवानें संबोधीत. ३ सभोंवर. ४ वास सेवन करण्याची.

आख्यान-रत्न-माला, नांदेड.

या मालेत अर्वाचीन कवींनीं रचलेलीं कीर्तनोपयोगी आख्यानें दिलीं जातील. ह. भ. प. संतकवी **दासगणू** महाराजांचीही प्रेमळ व प्रसादिक आख्यानें येतील.

वर्षातून सहा पुस्तकें निघतील. पुस्तकाचा आकार डेमी अष्टपत्री, पृष्ठ सं. ४८ प्र. पु. किं. ८ आणे.

एक रुपया प्रवेश फी भरणारास पाऊणपट किंमतींत पुस्तक मिळेल. एकदम सहा पुस्तकांची किं. प्र. फीसह ३। रु.

ग. अ. सराफ, नांदेड.

श्री साईनाथ भजनमाला

सुधारून वाढविलेली आवृत्ति.

मालेचे कर्ते रा. रघुनाथराव तेंडुलकर यांच्या निधनानंतर आतां मालेची पुनरावृत्ती छापविणें नाहीं. साईभक्तांनीं माला मागविण्याची त्वरा करावी, कारण प्रती फार थोड्या शिल्लक राहिल्या आहेत.

[illegible] सावित्रीबाई तेंडुलकर.

माला मिळण्याचा पत्ता:—

श्रीमति सावित्रीबाई तेंडुलकर,
[illegible]याची चाळ, वांद्रे
बी. बी. सी. आय. रेल्वे.

श्री साईनाथ प्रसन्न.

श्री साईलीला

मासिक पुस्तक.

वर्ष २ रें.] श्रावण शके १८४६ [अंक ५ वा.

संपादक:—लक्ष्मण गणेश महाजनी.

प्रकाशक:—रामचंद्र आत्माराम तर्खड.

श्री साईलीला कचेरी ५ ... रोड ... बी. बी. रेल्वे.

अनुक्रमणिका.

महाराजांचे अनुभव	... ...	१८३-१९
स्फुट विषय	... ...	१२३-१३४
श्री साईसच्चरित	... ...	३४५-३५

मासिकाच्या वर्गणीदारांस विनंति.

हें मासिक सुरू करण्यांत याच्या चालकांचा हेतु याची छपाई व खर्चवेच भागून राहिलेलें उत्पन्न श्रीसाईबाबांच्या एकादे फंडास जमा व्हावें असा असल्यामुळें, प्रत्येक वर्गणीदारानें मनांत आणल्यास आपापल्या स्नेह्यामधून निदान एक तरी वर्गणीदार मिळविण्याचें श्रेय घेतल्यास एकंदरीनें कितीतरी मदत केल्यासारखें होणार आहे. शिवाय अशा रितीनें मदत करणाऱ्यानें श्रीसाईसमर्थांची पर्यायानें सेवा केल्यासारखेंच होणार आहे.

विनंति.

या पुढें श्री साईलीलेचे अंक दर महिन्याचे पौर्णिमेपर्यंत पोष्टांत पडतील व ते ग्राहकांस दर महिन्यास वद्य १० पर्यंत पोहोंचले जातील अशी तजवीज ठेविली आहे. पोष्टांत क्वचित् अंक गहाळ होत असतील व त्यामुळें जर ग्राहकांनीं अंक न मिळाल्याची तक्रार पुढील महिन्याचे अमावास्येपर्यंत आमचेकडे केली तरच त्यांना पुन्हां अंक पाठविण्यांत येईल.

श्री साईलीला मासिकाची वार्षिक वर्गणी तीन रुपये. टपाल हांशीलसह तीन रुपये सहा आणे. व्ही पी. नें तीन रुपये आठ आणे. फुटकळ अंकास पांच आणे.

नोटीस.

या मासिकासंबधानें पत्रव्यवहार करणें तो खालीं सही करणार यांच्या नांवानें खालीं लिहिलेल्या पत्त्यावर करावा.

[illegible] रघुनाथ दाभोळकर.
श्रीसाईलीला ऑफिस [illegible] वांद्रें, बी. बी. रेल्वे.

Pages 39 to 40 24-12-11.

In the morning I got up early and went to Kakadarti. On my return I prayed and walked about. Mr. Mantri got permission to return, so he went away with all his family after saying goodbye to nearly every one. He is a very very good man. Wamanrao Patil also went. Then came a large number of visitors. Among them was a lady by name Anusuyabai. She appeared to be spiritually advanced and Sayin Maharaj treated her with great consideration and gave her four fruits. Later on he told the story of a man, having five sons. Four of them demanded and obtained partition. Two of these four decided to re-unite with the father. The latter ordered the mother to poison one of these two and she obeyed. The other fell from a tall tree, got injured and was on the point of death, but was allowed by the father to survive about twelve years until a son and daughter were born to him and then he died. Sayin Baba said nothing about the 5th son and to me the story looks incomplete. After the midday meal I lay down for a while and then sat reading the Ramayana. In the evening we went as usual to salute the Sayin Saheb opposite the Chawadi and at night had Bhishma's Bhajan and Dixit's Ramayana. Dr. Hate is still here and is a very very nice man. Mr. Mahajani is also here.

25-12-11.

In the morning after prayer I saw Sayin Maharaj go out and sat talking with Mr. Mahajani and others. Many guests went and many more came and things are wearing a rather busy appearance. Mr. Govardhandas gave a dinner and invited nearly every one here who has come to see Sayin Maharaj. My son Balwant had a dream last night in which he thought he saw Sayin Maharaj and Mr. Bapusaheb Jog in our Elichpur house. He offered food to Sayin Baba. He told me about the dream and I thought it was a mere fancy, but today he called Balwant and said "I went to your house yesterday and you fed me but gave no Daxina. You should give twnetyfive rupees now." So Balwant returned to the lodgings and went with Madhaorao Deshpande and paid the Daxina. At midday Arti Sayin Maharaj gave me Prasad of Peda, fruits, and made distinct sign to me to make a bow. I

Pages 40 to 41

at once prostrated myself. Today the breakfast was very late, and was not over till 4 p. m. I had it with Goverdhandas, or rather at the Mandap near our lodging, spread at his expense. After it I felt very lazy and sat talking. We all saw Sayin Maharaj in the evening both before he came out as usual for his stroll and then again when he was taken in Bhajan Procession to Chawadi. Kondaji Fakir lost his daughter tonight. She was interred near our lodging. Bhishma had his Bhajan and Dixit read Ramayana.

26-12-1911.

I got up early and attended Kakadarti, Sayin Maharaj was in rather unusual mood, took his stick and with it tapped the ground round about. By the time he descended the steps of Chavadi he walked twice backward and forward and used violent language. On my return I prayed, bathed and sat in the varandah in front of my room. I saw Sayin Maharaj go out. Mr. Gokhale pleader of Poona came. He had seen my wife at Shegaon before when Ganpati Baba was working in the physical world. There was with him a seller of Indian toys and another. They saw me after the midday Arti and after I had taken my meal. I lay down for a while in the third quarter of the day and then sat talking with Mahajani, Dr. Hate and other. We saw Sayin Maharaj in the afternoon at the Chawadi and later on about dusk when he came out for his stroll. He was very gracious. Today he spoke with my son Balwant and got him to sit even after he told everybody else to clear out. He told him not to admit any guest in the evening and to take care of him and that in return he (Sayin Baba) would take care of him. Madhaorao Deshpande is ill. He has enough cold and is lying down a good deal, if not actually confined to bed. In the evening there was Bhishma's Bhajan as usual and Dixit's Ramayana afterwards. Mr. Bhate was there to hear the Purana. We began the Sunder-Kand today.

Page 42

27-12-11.

I did not sleep well last night but got up early in the morning, prayed, bathed, dressed earlier than usual. After the midday

Pages 42 to 44

Arti I had my breakfast about 3 p. m. and then lay down and had a good sleep. In the afternoon many people attempted to go to see Sayin Maharaj but he was not inclined to speak and dismissed them soon. So I did not go and sat reading. We all saw him at dusk when he came out for his stroll and again at Shej Arti. Bhishma's Bhajan was very much prolonged today by many people singing at it. A young mohamadan surpized me by his song. Then there was Ramayan by Dixit.

28-12-11.

In the morning after I prayed Dr. Hate and Mr. R. D. Moregaonkar got permission to return. So they went away and immediately after came Nanasaheb Chandorkar. C. V. Vaidya and Mr. Natekar " Hamsa ". I sat long speaking with the last and then went and saw the former two who are staying in a tent close by. Hamsa has travelled long in the Hymalayas, is an initiate and an accepted disciple. His conversation is therefore very edifying. C. V. Vaidya has some trouble in one of his eyes. It is very red. Mr. Chandorkar is very jolly as usual. We attended the midday Arti. Trimbakrao known as Maruti is very angry. He did not attend the worship today and was very sulky. Madhaorao Deshpande is better today. He was on his legs nearly the whole day. Dixit is very assiduous in attending to all guests who are very numerous. Mr. Chandodkar went to Kalyan today and said he would return on Sunday next. I sat talking with Hamsa in the afternoon nearly up to the time of going to see Sayin Maharaj as he goes out for his stroll. He did not permit anybody to sit there today but dismissed every one with "Udi". Hamsa went to Radhakrishnai and spent the evening there. She sings well and does Bhajan very excellent. We had Bhishma's Bhajan in which many joined and then there was Dixit's Ramayana. Dada Gole has come here from Morsi. One of my clients Ramrao is also here. He wishes me to write an appeal. There is no time for it.

29-12-11.

I was a little late in getting up and then sat talking with Mr. Natekar whom we call " Hamsa " and also Swami. I

Pages 44 to 45

could not finish my prayer etc. in time to go and see Sayin Maharaj as he went out. I saw him when he returned to musjid. Hamsa was with me. Sayin Maharaj was in a very good mood and began a story which was very very instructive but unfortunately Trimbakrao whom we call Maruti interrupted most foolishly and Sayin Maharaj changed the subject. He said that there was a young man very hungry and wanting in almost every respect. The young man after wandering about went to Sayin Saheb's father's house and was received very kindly and given everything he required. The boy spent some time there, felt fat, collected a few things, stole ornaments, and making the whole into a bundle wished to return to where he had come from. He was really born in and belonged to Sayin Saheb's father's house but did not know it. The boy put the bundle into the corner of a street but was seen before he could actually start. So he had to delay. In the meantime thieves took away the ornaments from his bundle. He missed them when he was on the point of starting. So he kept at the house and collected more ornaments and actually started, but people on the way arrested him on the suspicion of his having come by the things by theft. At this point the story got diverted and ended abruptly. On my return from the midday Arti, I requested Hamsa to take his food with me and he kindly accepted my invitation. He is a very nice simple man and after meals he told us about his travels in the Hymalayas, how he visited Manas Sarowar, how he heard an Upanishad being sung there, how he followed footprints, how he reached a cave, saw a mahatma, how the latter spoke of the conviction of Mr. Tilak that day at Bombay, how the mahatma introduced him to his brother (elder fellow student), how he finally met his Guru, and became "Kritarth." Later on we went to Sayin Baba and saw him at the musjid. He sent me a word this afternoon that I have to stay here another two months. He confirmed the message in the afternoon and then said that his "Udi" had great spiritual properties. He told my wife that the Governor came with a lance, that Sayin Maharaj had a tussel with him, and drove him out and that he finally conciliated the Governor.

Pages 45 to 47

The language is highly figurative and therefore difficult to interpret. In the evening we attended the Shej Arti and then had the Bhajan of Bhishma and Ramayan of Dixit.

30-12-11.

In the morning after prayer I wrote two letters-one to my son Baba and the other to Bhaoo Durrani telling them that I am not likely to return for another two months. Mr. Natekar went to Radhakrishna lady. She, it would appear, was away. He sat there and felt so calm and nice that he spent the whole day there I read Ramayan in the morning and heard Bhagwat in the afternoon and went to Sayin Maharaj a little before dusk. He treated me very kindly called me by name and told a small tale calculated to impress the virtue of patience. He said he went to Aurangabad in one of his wanderings and saw a Fakir sitting in a musjid near which there was a very tall tamarind tree. The Fakir would not let him enter the musjid first but ultimately consented to his putting up in it. The Fakir depended entirely on a piece of cake that an old woman used to supply him at midday. Sayin Maharaj volunteered to beg for him and kept him supplied amply with food for twelve years and then thought of leaving the place. The old Fakir shed tears at parting and had to be consoled with soft words. Sayin Maharaj visited him four years later and found him there doing well. The Fakir then came here a few years ago and lodged at the Chawadi. Mother Baba Fakir looked after him. From what was said I gathered that Sayin Baba stayed twelve years to instruct the Aurangabad Fakir and set him up fully in the spiritual world At night there was Bhishma's Bhajan and Dixit's Ramayana. Natekar who came there also read a chapter.

31-12-11.

I got up very early in the morning, prayed, and was walking in the verandah when Hansa came downstairs and said that he could not sleep well and so wandered out and went to Khandoba temple, then to the house occupied at present by Radhakrishna Bai in the hope of hearing her pray but found

that there were no signs of anybody starting in the house. So he wandered about the village gate. Later on he went again and met Radhakrishna Bai. She kindly helped him, so he bathed, prayed, and had breakefast out of the Prasad sent to her by Sayin Maharaj. I stood talking with him. He went to Radhakrishnabai again to say good bye and she gave him a Dhoti and a shirt as Prasad. Then he returned to Bombay with the three young men that were with him. The name of one of them was Rege. All this made me late for everything and was further delayed by the barber. I saw Sayin Baba go out but he did not permit anybody to approach him salute at close quarters. I went to the musjid later on and sat there to attend the midday worship. During the Arti all the males had to stand to-day below the platform in the open and leaving the whole musjid for the ladies. The arrangement was very good. On my return I sat talking with the Mamledar of Kopargaon who happened to be here. Later on came Mr. Deo Mamledar of Dahanu. Nanasaheb Chandorkar came before Arti. Our breakfast was as usual about 2 p.m. After it I sat reading the newspapers received to-day. Towards evening I went to the musjid, but Sayin Mahraj gave "Udi" soon. So I sat on the plinth of the new building talking with the Gujrathi Shastri who is with Govardhandas. We saluted Sayin Maharaj when he came out for his usual stroll and again at Shej Arti. Then we had Bhajan of Bhisma and Dixit's Ramayan.

1-1-12.

I got up early in the morning, went to the Chawadi for Kakad Arti. I saw Sayin Maharaja's face as the first thing and it was full of sweet grace. I was very much delighted. After we returned to the Wada, I saw Upasani's brother. He has come from Dhulia. I saw him at Poona and Amraoti before. He went to see Sayin Maharaj and was told about people bringing ties with them from a former birth and meeting now in consequence of them. He told the story of a former birth in which he, Bapusahib Jog, Dada Kelkar, Madhaorao Deshpande, myself and Dixit were associated and lived in a blind alley. There was his Murshad there. He has now brought

Pages 49 to 51

us together again. I saw him go out and then sat reading Ramayana. I saw him again at midday arti, and was very kind to me. Dixit gave a "Naivedya" to-day and we had all our meals with him. I sat with Vaidya, Nanasahib Chandorkar, Mr. Deo Mamledar of Dahanu, and others. I sat reading again and then went to see Sayin Maharaj at the musjid. He first dismissed me along with the rest, but called me ngain, saying that I was anxious to run away. In the evening we saw him opposite the Chawadi and had at night the Bhajan of Bhishma and Dixits' Ramayana. Bala Shimpi came to the Bhajan.

2-1-12.

I got up very early in the morning. Upasani's brother who came yesterday went away before day-break. After I finished my prayer Kaka Mahajani, Atre, and others went. More went later on. C. V. Vaidya went after midday Arti with three other gentlemen. Nanasahib Chandorkar held a Dhanurmas and all were invited. After meals it was that C. V. Vaidya went. Manker, Mamledar of Kopargaon and Deva, Mamledar of Dahanu also went then. Later on after sunset Nanasahib Chandorkar went with all his family. So the wada which during these few days used to look full and very pleasant is comparatively empty now and we miss company. We saw Sayin Maharaj when he came out for a stroll and again at Shej Arti. My son Baba and Gopalrao Dorle came this morning to take me to Amraoti. I said my departure depended on the permission of Sayin Maharaj. They saw Sayin Maharaj and said there was no difficulty about the permission. Bhishma is not well to-day, so there was no Bhajan. Ram Maruti wished to go away to-day but Sayin Baba detained him. There was Ramayan and Bhagvat read at night.

3-1-12.

In the morning I got up early, attended the Kakad Arti and finished my prayer. My son Baba and Gopalrao Dorle went to Sayin Maharaj and asked for permission to return to Amraoti. Sayin Maharaj replied that all may return. So my

Pages 51 to 52

son and Gopalrao Dorle returned in great joy. They told me so I went with Madhavrao Deshpande and Sayin Maharaj confirmed the permission; but as we were returning he overtook us near khind and said that we may start tomorrow. I saw him when he was going out and again after he returned to the Musjid. Madhavrao started the subject about my departure and Sayin Maharaj replied that I had my house both here and at Amraoti. And I may stay where I like and I may never return to Amraoti. That settled the matter, so it appeared to me, and I told my son Baba and Gopalrao Dorle to return to Amraoti. So they made ready and went to say "Good Bye" and receive the blessings of Sayin Maharaj when the latter told them to go tomorrow. In the afternoon he said he would give all of my family permission to return tomorrow. Megha fed some Brahmins today in completion of his Anusthan of a Gayatri Purascharana. We had our meal with him. The meal was served in Sathe's Wada. In the afternoon I saw Sayin Maharaj both at the Musjid and when he came out for his usual stroll. He was in a very pleased mood and laughed and abused in one and the same breath. At night there was the Bhajan of Bhishma and Dixit's Ramayana of which two chapters were read. Tatya Patil's father died in the evening.

4-1-12.

I got up early in the morning, prayed and wished my son Baba and Gopalrao Dorle to go to Sayin Maharaj and obtain permission to return to Amraoti, but my wife intervened saying it was Pausha Paurnima and therefore a day sacred to our family deity, so no endeavour was made to obtain the permission required. I saw him go out as usual and went to the musjid after he returned, spending the interval in reading Ramayana. We returned after the midday Arti, and after meals I sat talking with Bapusahib Jog and then resumed Ramayan. After 5 p. m. I went to Sayin Maharaj in the musjid and found him walking about in the compound. My wife also came there. After a time he took his usual seat and we sat near him. Dixit and his wife also came.

(अं. ४ था. पृ. १८२ वरून पुढें चालू.)

आतां आटोपतांच नित्याप्रमाणें मी बिन्हाडीं गेलों व इतर सर्व मंडळी आपल्या बिन्हाडीं गेली. आम्ही घरीं येऊन जेवण्याची पात्रें टाकतों तोंच ५।६ फकीर आले व म्हणाले और बहुत आता है. मालिकनें हम सब लोकक्रूं तुम्हारे वहां जानेको बोल दिया है. हें ऐकतांच आमची मंडळी घाबरून म्हणाली दुसरा स्वैपाक करावा, नाहीं तर फजीती होईल. बाबा तर २।३ फकीर बोलले आणि हे तर १५।२० आले. आतां कसें करावें म्हणून मंडळीला फिकीर पडली. मी म्हणालों घाबरूं नका व मोठें तपेलेंभर आधण ठेविलें व आलेलीं पात्रें जागेच्या संकोचामुळें वाढून आलेल्या मंडळीस पात्रांवर बसण्यास सांगितलें व कोणीही परत जाऊं नका म्हणून सर्वांस विनंती केली. मग पहिली २० ची पंगत उठली तरी स्वैपाक शिल्लक होता. मागाहून १० बसले त्यावेळीं आधणमात्र सणसणून आलें. तांदुळही धुऊन ठेवलेले घेतले पण त्यांत टाकण्यास मन होईना. मंडळी बसली आहे, त्यांना जेऊन जाऊं दे; मग आपण घरची मंडळी बसूं. असें म्हणतां म्हणतां तेही १० जण जेऊन उठले. आतां बाहेर कोणी नाहीं घाबरूं नकोस, असें मी कुटुंबास म्हटलें. शिजलेला स्वैपाक शिल्लक होताच. आतां आपल्यास अधिक तांदुळ वगैरे टाकण्याचें काम नाहीं. असें झाल्यावर मग मी विडा दक्षिणा घेऊन श्रीकडेस गेलों. त्यावेळीं श्री फकीरबाबाबरोबर बोलत होते. नंतर विडा दक्षिणा देऊन श्रीस चला म्हणून म्हणणार, तोंच श्री फकीरबाबास म्हणाले आज मी फार जेवलों बरका, पण भाऊ फार घाबरला होता. मग श्रीनें विडा घेतला आणि मला म्हणाले जेव जा आतां. मग लवकर जेऊन ये आणि अवघ्यांना त्या शिंप्याच्या माणसांना देखील जेऊं घाल. भिऊं नको अल्ला है. होय जेऊन लवकर ये. नंतर मी चरणीं मस्तक ठेवतों तोंच मला उदी घेण्यास सांगून उदी मला लाऊन व वरदहस्त मस्तकीं ठेऊन मला लवकर जाऊन जेऊन येण्यास आज्ञा दिली. मी घरीं गेलों आणि सर्वत्र मंडळी मिळून जेवण्यास बसलों. आम्ही सारे जेवलों तरी स्वैपाक शिल्लक होतांच. मग आम्ही सर्वजण आश्चर्य करून श्री बाबांची लीला अगाध आहे,

असें म्हणतच बसलों. पान विडा घेतला व नंतर श्रीच्या दर्शनास मी व बाळाजी असे गेलों. मीं कांहींच बोललों नाहीं, मात्र श्री बाळाजीस म्हणाले ' काय बाळाजी कसं काय? अवघे जण जेवले का.' बाळाजी हांसून म्हणाले 'बाबा गरीबांची परिक्षा घेतां कां? सकाळीं म्हणाले कीं आपण गरीब ३।४ फकीर घालावे आणि तुम्हीं तर ३० फकीर पोरासोरांसुद्धां पाठविले परंतु आपली अगाध सत्ता हे सद्गुरु. तरीं बाबा पहिल्या स्वैपाकांतच अवघीं मंडळी जेऊन अजून तें जेवण आम्हाला व घरच्यांना मिळून आणखी दोन दिवस पुरेल इतकें झालें आहे. आणि हे खरं आहे बरका बाबा; मी स्वतः पाहिलें. श्री म्हणाले बाळाजी गरीबोंका वाली अल्ला है. माझा भाऊ हैवान नाहीं बरं बाळाजी. त्या अन्नापैकीं थोडें अन्न प्रसाद म्हणून घरीं दादर वर आणूनही आम्ही खाल्लें. आम्ही याप्रमाणें शिर्डीस जेवण झाल्यावर, ३ रे दिवशीं घरीं परत आलों.

एकदां मी एकाएकीं शिर्डीस जाण्याचा विचार केला. त्यावेळीं श्रीला नैवेद्य करण्यास वेळ न मिळाल्यामुळें घरांतून मला बाबांना कांहींच घेतां आलें नाहीं. दादरवरून एक दोन डझन आंबे तरी घेऊन जावें म्हणून मी दादरवर तपास केला, परंतु आंबे चागले नसल्यामुळें मी दुसरीं फळें वगैरे घेतलीं व गेलों. जातांक्षणीच, बाबा म्हणतात आलास? कोण कोण आलें? मी म्हटलें बाबा मीच आलों, बाबा विचारतात कां बरं आलास? मी म्हटलें आपण बोलावलें म्हणून आलों. बरं मग मला आंबे सांगितलेले आणलेस का? दे. मग मी म्हणालों कीं, नाहीं, चांगले नसल्यामुळे आणले नाहीं. हीं केळीं वगैरे आणलीं आहेत. बाबा म्हणाले ठ्या बरं राहुं दे. आंबे उद्यां येतील तेव्हां खाऊं. त्याप्रमाणें दुसऱ्या दिवशीं बरोबरच पार्सल आलें. त्यावेळीं मी लेंडीवरील बागास कंपाउंड करीत होतों तेथें बाबांनीं रा. रा. बापूसाहेब जोग यांना पाठविलें व त्यांना सांगितलें कीं जा आणि रामभाऊपासून १०० रु. मागून आण. मजकडे पैसे मागतांच मी म्हणालों बरें आहे. ते परत गेले तों पुन्हा

विश्वनाथापासून १२५ माग असा निरोप आला. तरीं मी न जातां माझा साष्टांग नमस्कार पाठवून दिला व म्हटलें बापूसाहेब, हें तारेचें बंडल सोडीत आहें हें टाकून येतां येणार नाहीं, कारण तसेंच टाकलें तर तें गुंतेल व मग फारच त्रास पडेल. मग ते गेले तरींही बाबांनीं त्यांना पुन्हां म्हटलें त्या भाऊ जवळून १५० रुपये मागून त्याला बरोबर घेऊन ये; परत येऊ नकोस. त्यावेळीं सुमार १॥–२ चा सुमार होता. ते आले व मला म्हणाले कीं १५० रुपये घेऊन चला. मी तुम्हांला घेतल्यावांचून जाणार नाहीं. घेतल्यावांचून येऊं नको म्हणून सांगितलें आहे. ह्यावरून माझा असा तर्क होतो कीं, तुम्हीं इतक्या उन्हांत येथें काम करतां हें श्री बाबांना पसंत नाहीं. व एक आंब्याचें पार्सलही आलें आहे, त्यावर तुमचे नांव आहें; करितां चला. त्यावेळीं माझी थोडी तार राहिलेली मी आटोपून घेतली व त्यांच्याबरोबर गेलों. कारण माझ्याकरितां त्यांचे वाचन बंद झालें आहे व उन्हांत उगाच यावें लागते. त्यावेळीं आम्हीं उभयतां गेलों तेंव्हां बाबा म्हणालें काय बापूसाहेब काय म्हणालात? ते म्हणाले कीं हे पहा आपल्या समोर पाया पडत आहेत. आतां त्यांनाच विचारा. काय बापूसाब हा भाऊ की नाय अगदीं वेडा झाला. रातचा निजत नाहीं दिसाचाबी बसत नाही तेंव्हां काय करावें, आपलें लेंकरू आपण संभाळलें पाहिजे. मग बाबांनीं मला विचारलें जेवलास का. मी म्हटलें होय. त्यावर मला म्हणाले मग बस; आतां ते आंबे खा. उन्हाचा जाऊं नकोस. बाबा आंबे माझ्याकडून कोण पाठविणार नाहीं दुसरे कोणाचे असतील. ते म्हणाले मी हयवान नाहीं. तुझेच आहेत; खाय. मग रागावतील असें पाहून मी पार्सल उघडलें व दोन आंबे काढले व श्रीला देऊ लागलों. तें म्हणाले आधी तूं खाय फकिर बाबाला दे. मीं म्हणालों कीं आपण न घेतला तर मी घेणार नाहीं. मी जातों कामाला. व माझें मनास वाटलें कीं माझ्या घराहून कोण पाठविणार नाहीं आणि हें काय आहे हें मला समजत नाहीं; म्हणून मला एकदम रडूं आलें. ते म्हणाले कीं रडावं कशाला. मी आहे ना. तुझेच आहेत बरं. मग त्यांनीं आंबा चोखून फकिरबाबास दिला व दुसरा

आपण घेऊन थोडा खाऊन तोच मला परत दिला व 'खाय' खाऊन घेय,' असें म्हणाले, व नंतर तो करंड श्रीरामकृष्णीला देऊन ये दिल्याशिवाय राहू नकोस असें म्हटलें. मीं तसाच करंड ठेऊन आलों तों मला पांच वाजेपर्यंत कुठे जाऊं दिलें नाहीं. मध्यंतरीं मात्र न्याहरीच्या वेळीं म्हणाले कीं काय रामकृष्णीची न्याहारी आली नाहीं होय. ती आण जा वेडा होऊं नकोस. मग मी जाऊन न्याहारी आणली. त्यावेळीं ते व फकीरबाबा न्याहारीस बसले व मला म्हणाले बस, जाऊ नकोस मी आतां येतों. मी म्हणालों बाबा मी आईकडे (राधाकृष्ण) जाऊ का ? नको बसून राय. नंतर न्याहारी आटोपली. सर्व मंडळी वगैरे येऊन दर्शन करून सेवा करू लागले. त्यावेळीं मी पुन्हा विचारलें बाबा जाऊं का? सकाळीं जाऊं मग. सकाळीं गेलों तेव्हां जेऊन जाव उपाशी जाऊं नये. मी येतों मी आतां कंटाळलों. तेल्यानें व वाण्यानें मला वैताग दिला. मी तुझ्या संग येतों."

एकदां मी शिरडीस असतां एके दिवशीं सकाळीं स्नान वगैरे आटोपून वाड्यापाशीं आलों तों श्री बाबा लेंडीवर जाण्यासाठीं वाड्यापाशीं उभे होते. लोक दर्शन वगैरे घेऊन श्री आनंदात होते इतक्यांत मीही वस्त्रें वगैरे बदलून दर्शनास गेलों त्यावेळीं श्री फार आनंदांत होते. मी पुढें होऊन दर्शन घेण्यास जातों, तोंच एकदम नरसिंह अवतार धारण करून माझ्या आंगावर आले व 'खबरदार, वर येऊं नकोस, तू मला लय तरास देतोस, चावडींतबी बसू देत नाहीं व मशिदींतबी बसू देत नाहीं. तुझें डोळें फार खराब आहेत' असें म्हणून दीक्षीत यांस म्हणाले, "काका मला सुरा आणून दे. आरतीच्या वेळीं मी याचे डोळे काढून टाकतों व मग याला हाकून देऊं. ह्यानें लय वैताग आणला आहे" असें म्हणून मला अशा दर्शनाचा लाभ या मिषानें दिला. मी लांबच झालों व कांहीं वेळानें पुढें गेलों त्यावेळींही मी सर्वांच्या मागें मागें गेलों मग परत येतांना श्री० काकासाहेब दीक्षीत मला म्हणाले, "काय पुरंदरे, आज तर बाबा तुमच्यावर फारच रागावले ! मला सुरा द्यावयाला सांगितलें आहे बरं. आतां आज आमच्या ईथेच सर्वांनी जेवायाला यावें बरें

बाबांचा राग मानूं नका असें म्हणत मला वाड्यांतच घेऊन गेले व न्याहा-रीस बसविलें व तेही फारच हंसत होते. काय असेल तें त्यांचें त्यांना माहीत. मग मी श्री० राधाकृष्णाआईकडे गेलों. त्यावेळीं आई म्हणाल्या ' आतां चावडींत पालखी ठेविली आहे. तिचे चार गोंडे कोणी नेलें न्ही आतां ती कुठें ठेवतोस वगैरबद्दल आमचा विचार चालला होता. मी म्हणालों ती मशिदीच्या बाजूला ठेवावी. मी एक पत्र्याची खोली करतों तिच्यांत पालखी कडी कुलूप लावून ठेवूं म्हणजे झालें. गरज लागेल तेन्हां घ्यावी व पुन्हा तेथें ठेवावी. हें काम उद्या करूं असें म्हटलें पालखी नारायण तेल्याच्या बाजूला ठेवावी असें मला वाटलें कारण ज्या बाजूला श्री बाबा उभे रहातात व लघवी वगैरे करतात ती जागा तूर्त[1] रिकामी ठेवावी. तें त्यांना पटलें व त्या म्हणाल्या, ' तुझ्या आईची परवानगी घे आणि उद्या करून टाक. तू गेलास कीं कोणी करणार नाहीं. पण इतकें काम आटोपेपर्यंत तुला रजा पाहिजे. तुझ्या आईनें (श्री बाबा) तुला ठेवलें पाहिजे. इतक्यांत श्री० काका-साहेबही तेथें आलें. त्यांनाही हा विचार कळविला व तो त्यांना पसंत पडला. ते म्हणाले, 'बाबांची परवानगी घेऊन करून टाकूं' व नंतर त्यांनीं आरती आटोपल्यावर विचार म्हणून सांगितलें. व आम्हीं त्याप्रमाणें केलें व नंतर त्यांनीं श्री राधाकृष्णाआईला लेंडीवर जातांना झालेली सर्व हकीगत कळ-विली. त्या फार रस्ताळूं लागल्या व म्हणाल्या कीं माझी ताई आली कीं मी तिला घटकाभर किंवा रात्रीही बसूं देत नाहीं व तीही बसत नाहीं. इथें चार दिवस येतें आपल्या आईच्या चरणापाशीं तर तेथेंही तिला सुख नाहीं. असो. तिची आईच तिला सांभाळते. मग श्री काकासाहेबांनीं मला पुन्हां जेवण्याबद्दल सुचविलें, ' काय येणार ना, कां तमच्या मंडळीला सांगूं असें म्हणाले. मी पुन्हां त्यांनां सुचविलें कीं आम्हीं सर्वजण येऊं. श्री बाबांच्या[2] प्रसादास नको कोणी म्हणावें ? मग दुसऱ्या दिवशीं लेंडीवर गेल्यावर आम्ही ठरल्याप्रमाणें श्रीच्या पालखीच्या खोलीची सुरवात केली. सकाळ-पासून मी व काकासाहेबांचा गडी फकीरा मिळून सर्व फरशीच्या लादीचे

१ राधाकृष्णाबाई मला ताई म्हणून हाक मारीत. २ श्री साईबाबा.

तुकडे जमा करून त्या एका बाजूनें सारख्या बसविल्या व जमीन स्वच्छ सारखी केली त्यावेळीं ह्या तुकड्याखालीं विंचूचे अगदीं थरावर थर होते परंतु आम्हांला त्यांनीं अगदीं त्रास दिला नाहीं. लादी उचलून पहावी तों खालीं आहेच ! मग ते सर्व विंचू पुन्हा नवीन लाद्यांखालीं जाऊन बसले व मग चिखल वगैरें तयार होतांच आम्हीं श्रीच्या मशिदीच्या भिंतीस भोकें पाडून दांडकी बसविलीं. दोन बसविलीं व तिसऱ्यास सुरवात करून थोडें भोक पाडलें इतक्यांत श्री लेंडीवरून परत आलेच. ते पादप्रक्षालनास न जातां नेमके त्या ठिकाणींच आले. तेथील सर्व मंडळी पळाली होतीच. मात्र मी खाली व फकिऱ्या तो त्याच्या वरावर होता तोही श्री आल्यावरोबर मागें सरला. मी मात्र लाकडाचे घोड्यावर राहिलों, त्यामुळें मला हालतां आलें नाहीं कारण डोकीवर पत्र्याचें वजन होतेंच व तें काम ओलें असल्या कारणानें भोकांस व दांडक्यास मजबुती नव्हती व तिसरें भोक पुरें करावयाचें होतेंच. इतक्यांत श्रीनें तेथें नारसिंह अवतार धारण करून मला मानेला धरलें व मारण्याकरितां विटकर हातांत घेतली. मी खालीं उतरलों तेव्हां टेकू देऊन मला धरून दरवाजापाशीं तीनवेळ धरून मला बराच दम दिला. मान तशीच धरून ठेवली व मला म्हणाले, 'निघून जाय तूं लय वैताग दिलास, मी तुला मारून टाकीन. जातोस का नाहीं ? " मी म्हणालों कीं मी पालखीची खोली केल्यावांचून जाणार नाहीं. मी तुमची मशीद फोडीत नाहीं. जरा जरा भोकें पाडून घेतों मग झाले. आतां शेवटचें भोक मात्र थोडें राहिलें आहे.बाबा म्हणाले,'तू माझी बरोबरी करणार काय? पाहून घेईन. आज म्हवा लय चेवला आहे. याद राख. लोच काहीं वेळानें मला म्हणाले कीं बर आतां तुला वाटेल तसें कर. मग आपण चांगली जागा बांधू बरं. जाय. नंतर ते पादप्रक्षालन करून मशिदींत जाऊन बसले. तेथेंही भिंतीवर आवाज झाल्यावर शिव्यागाळीचा वर्षाव मजवर सुरूच होता. मग त्यांच्या कृपेनेंच आम्हीं तें काम संपविलें. वरचे पत्रे टाकले तों मंडळी आर्ती आटोपून घरीं जेवण्यास गेले. तरीही काम पुरें झालें नव्हतें. मग श्री

न्याहारीस बसून सर्व फकीर वगैरे जेऊन गेले तरी मी तेथेंच होतों. मग श्री साईबाबा फकीरबाबास म्हणू लागले कीं पहा हा भडवा चेवला जेवायलाबी येत नाहीं. मला भूक लागली, माझी पोरेंसोरें वाट पहातात. खाण्यापेण्याचीही परवा कधीं करीत नाहीं. चेवला भडवा अगदी चेवला व रांडाही चेवल्या. हें झाल्यानंतर त्यांनीं फकिर बावांकडून मला बोलाविलें व म्हणाले, वर ये तुला दावतों. माझी मशीद फोडलीस काय? याद राख. ये वर ये असें म्हणाले. मी वर गेल्यावर मला मारण्यास उठले. माझा हात धरून मला बैठकीजवळ नेलें व म्हणाले जा. आता जेव जा माझीं माणसें तळमळतात. कां सर्वांना तूं ताप देतोस. मला बी ताप देतोस. बायकोला व पोरांसोरांनांबी ताप देतोस. जा जेव जा आधीं. मग तिसरे प्रहरीं काम कर जा. मग मी चरणीं मस्तक ठेउन वर उठलों. त्यावेळीं मला उदी घेण्यास सांगितलें ती मी घेउन त्यांच्या हातांत दिली. त्याची काहीं माझ्या कपाळीं लाउन शिरावर कृपेचा वरदहस्त ठेवला व म्हणाले जाय अशीच निष्ठा ठेव. अल्ला तुला पावेल. तुला मस्त देईल. मनकी मुराद भरकर देयगा. तुला माझी मशीद जाब देईल. मी गेलों व जेवून विडा घेऊन लगेच आलों तों श्री उठण्याच्या बेतांत होते. फकीरबाबा उठून उभे होतेच. त्यांना म्हणाले पहा आला भडवा. त्याला चैन नाहीं. घटकाभर बसावें पडावें बापुसाहेबापाशीं जावं पोथी ऐकावी. काय भडवा चेवला. त्याला माझी मशीदनी चावडी फोडातोडायचेंच दिसतें. असो त्याची नियत त्याला. गरीबोंका वाली अल्ला है. अल्लासे बडा कोई नहीं. माझी मशीद लई खांडली. सर्व पैका नेला गुलामानें चोरून. त्याला कांहीं भला समजू नको. तूं पहा मी त्याचें काय करितो तें. त्याला १।२ दिवसांनीं हाकून देतों. आपा कोत्याला बोलवून आणतो पहा. फकिरबाबा म्हणाले कीं क्यौ फिर इतना घुस्सा पुरंदरेके उपर क्यौं करता है. तो बिचारा रातदिन मरता है. बिचारा खानेपिनेकी फिकीर नहीं करता और आपके वास्ते हमेशा हजिर रहता. आपबी उसकों हमेशा याद करते है और जबी आता तबी ऐसा घुस्सा करता है. ए क्या है. अच्छा चलो तुम आता है के नहीं. अल्ला है. व मग ते गेले व फकिरबाबास पोहचवून आले.

एकदां मी श्रीगुरुपौर्णिमेस गेलों त्यावेळीं मजबरोबर ह. भ. पंडीत, मोरेश्वर र. पंडीत, व दाजी पांडू वर्तक असे होते. ह्यावेळीं माझ्याबरोबर चार बोजे मोठे झाडांचे रोपांचे होते. सायंली, चमेली, मोगरा वगैरे हे सर्व रोप माझे मित्र म. आ. देव्हारे यांनीं मला दिले हे मी श्रीचे पुजेस फुलें मिळावीं ह्या हेतुनें नेले होते. कारण शिर्डीत श्रीची पुजा बहुतेक तरवडांच्या फुलांनींच होत असे त्याबद्दल मला फार वाईट वाटे. हीं झाडें व वेली तयार झाल्यावर श्रीला नेहमी सुवासिक फुलें व हार ताजे मिळावे ह्या हेतूनेंच ते घेतले होते. प्रथमतः कोपरगांवासच गाडी मिळाली नाहीं. मग हसन टांगेवाला नेहमीचा ओळखीचा असल्यामुळें त्यानें टांग्यांतून आम्हांला व ते बोजे जेमतेम स्टेशन पासून कोपरगांवापर्यंत घेऊन गेला व तेथें गोदावरीवर आम्ही बैलगाडीचा बराच तपास केला परंतु गाडी मिळाली नाहीं. मग आम्हीं सर्वांनीं मिळून एक एक बोजा डोकीवर घेऊन जाऊं, हरकत नाहीं श्रीची मर्जी आर्ति चुकविण्याची असेल तर चुकवोत परंतु झाडांचे बोजें नेऊच असा निश्चय केला व त्याप्रमाणें ते बोजे उचलून आम्हीं गोदावरीच्या पैलतीरीं आसपास जातों इतक्यांत शिरडीहून तीन टांगे आले व ते सर्वजण ओळखीचे असल्यामुळें टांग्यावाल्यास आम्हाला उभें करून जाऊं नका आम्हीं येतों असें म्हटलें. त्यावेळीं आम्हीं नदी उतरून स्नानें वगैरे आटोपून बसलों होतों. इतक्यांत एक टांगा आलाच मग आम्ही सर्वजण टांग्यातून शिर्डीस गेलों तों आर्ती आटोपली नव्हती. श्री म्हाळसापती भक्त मला भेटले ते निमगांवाहून परत येत होते. तेही म्हणाले कीं बहुतेक आर्ती झाली असेल, मग आम्ही टांगा हाकला व शिर्डीस उतरून झाडांचे बोजे श्री राधाकृष्णाआईच्या स्वाधीन करून नंतर श्रीच्या दर्शनास गेलों तों आर्ती सुरू झाली नव्हती. बापूसाहेब जोग नुकतेच आले होते. मी जाता क्षणींच बाबा मजवर रागावले व म्हणाले कीं इथें कशाला आलास जा तुझ्या आईकडेस. मग मी व मजबरोबरील मंडळी वर गेलोंच तों सर्वांनी दर्शन घेतलें. मीही घेतलें तेव्हां श्री म्हणाले कोण कोण आले पोरसोर

श्रीसद्गुरु साईनाथ प्रसन्न.

श्री शिर्डी संस्थानचा दुसरा म्हणजे शके १८४५ चा वार्षिक रिपोर्ट.

१. या वर्षांत संस्थान कमिटीच्या एकंदर ६ सभा झाल्या त्यांत कामकाज झालें त्यांपैकीं मुख्य मुख्य कामाचा गोषवारा या रिपोर्टांत दिला आहे.

२. श्री गुरुपौर्णिमेचा उत्सव—हा उत्सव श्री. गोपाळराव मुकुंद ऊर्फ बापूसाहेब बुटी व त्यानंतर त्यांचे चिरंजीव आपल्या खर्चानें साजरा करीत असत, आणि त्याची सर्व व्यवस्था त्यांचेकडेच असे. त्यामध्यें थोडा फेरफार श्री. पूर्णचंद्र गोपाळ बुटी यांनीं ता० २६ मार्च १९२३ चे सभेंत सुचविला तो असा—उत्सवाची सर्व व्यवस्था संस्थानानें करावी, आणि खर्चाबद्दल श्री. बुटी यांजकडून दर वर्षी रु० ५०० घेत जावे. इतर भक्तांकडून वर्गणी येईल तीही संस्थानानें घ्यावी. हा फेरफार संस्थानकमिटीनें मान्य केला, आणि त्या प्रमाणें गुरुपौर्णिमेच्या उत्सवाची व्यवस्था संस्थानानें केली. अर्थात् श्री. पूर्णचंद्र भय्या उत्सवाला हजर होते आणि योग्य ती मदत करीत होते. उत्सवाचा खर्च वजा जातां शिल्लक ४३३४८।। राहिली. त्यापैकीं तीनशें रुपये संस्थानचे कायम फंडाकडे वर्ग करण्याचा संस्थान कमिटीनें ता. १३-४-२४चे सभेंत ठराव केला आणि त्याप्रमाणें ती रकम वर्ग करण्यांत आली आहे. त्याच सभेंत श्रीपुण्यतिथि फंडापैकीं तीनशें रुपये कायम फंडाला वर्ग करण्याचें ठरलें व ती रकमही वर्ग झाली आहे.

३. वेशीसमोरील कमानी काढाव्या कीं काय हें ठरविण्यासाठीं संस्थान कमिटीनें ता० २८–३–२३ रोजीं एक सब-कमिटी नेमिली होती. त्या कमानी काढण्याचें कारण नाहीं असें सदर सब-कमिटीनें रिपोर्ट केल्यावरून तें प्रकरण दाखल दप्तर करण्यांत आलें.

४. त्याच म्हणजे ता. २८–३–२३ चे सभेंत लेंडीचे जागेची पुढील व्यवस्था काय करावी, हें ठरविण्यासाठीं एक सब-कमिटी नेमिली होती. तिनें रीपोर्ट केला कीं जास्ती जागेसाठीं सरकाराकडे अर्ज केला आहे. त्याचा निकाल होईपर्यंत हें प्रकरण तहकूब ठेवावें. तो रिपोर्ट कमिटीनें मंजूर केला. त्यानंतर म्हणजे चालू सालीं ता. १३–४–२४चे सभेंत लेंडीचे जागेवर (महाराजांची बसावयाची जागा व त्या लगतचा भाग वगळून बाकीच्या जागेवर) आमराई लावावी असें ठरलें. त्याप्रमाणें व्यवस्था लवकरच करण्यांत येईल.

५. श्रींच्या समाधीवर संगमरवरी दगडाची फरशी करण्याबद्दल विचार करण्यासाठीं ता० ७-४-२२ रोजीं एक सब-कमिटी नेमिली होती. सब-कमिटीचा रिपोर्ट होण्यापूर्वीच श्री. बुटी यांनीं त्या कामाला लागणारा खर्च आपण करूं असें कळविलें, व त्याप्रमाणें तें काम चालू सालीं झालें आहे. याचबरोबर सभामंडपाची फरशीही करण्यांत आली आहे. समाधीच्या दोन्ही बाजूलाही तशीच फरशी करण्यांत आली आहे. बाजूच्या फर्शीचा खर्च रा. रा. व्यंकट लिंबाजी कोडळ यांनीं केला आहे. सभामंडपाच्या फर्शीचा खर्च कोणी द्यावा हें अजून ठरलें नाहीं.

६. संस्थानच्या जुन्या भांड्यांपैकीं कोणतीं विकावीं व कोणतीं दुरुस्त करावीं हें ठरविण्यासाठीं एक सब-कमिटी नेमण्यांत आली होती. त्या सब-कमिटीनें असा रिपोर्ट केला कीं, तांब्यापितळेचीं भांडीं कांहीं दुरुस्त करावीं व कांहीं फुटलेलीं भांडीं मोडींत देऊन त्याबद्दल दुसरी भांडीं घ्यावीं. आणि चांदीच्या दोन लहान ताटल्या होत्या त्या मोडून त्यांचें एक सुबक तबक करवावें. हा रिपोर्ट संस्थान कमिटीनें ता० २८-५-२३ रोजीं मंजूर केला. सब कमिटीनें सुचविलेल्या कामासाठीं साठ रुपयांची मंजूरी दिली. त्याप्रमाणें भांडीं दुरुस्त होऊन तबकही तयार झालें आहे.

७. समाधीवर झालेल्या फर्शीकामावर संगमरवरी छत करावें किंवा नुसता कठडा करावा याचा विचार चालू आहे. त्या कामाचे प्लान व एस्टिमेट मागवलें आहे. छतासाठीं रा. रा. सुंदरराव नवलकर यांनीं एक हजार रुपये देऊं केले आहेत.

७ अ. संस्थानचे मदत खजिनदार रा. रा. यशवंत जनार्दन गाळवणकर यांनीं आपल्या जागेचा राजिनामा दिला. तो संस्थान कमिटीनें मोठ्या दिलगिरीनें मंजूर करून त्यांचे जागीं रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे यांची नेमणूक केली.

८ संस्थान कमिटीचे सभासद रा. रा. गणेश दामोदर केळकर हे गेल्या जानेवारीमध्यें वारले. त्यांचे मृत्युबद्दल संस्थान कमिटीनें अत्यंत खेद प्रदर्शित करून त्यांचे जागीं रा. रा. मेघश्याम भगवंत रेगे. बी.ए. एलएल्. बी. यांची नेमणूक केली.

९. संस्थानचा कायम फंड वाढविण्यासाठीं संस्थान कमिटीनें कांहीं प्रयत्न केले. पण त्या प्रयत्नास अजून यावें तसें यश आलें नाहीं. कायम

फंडांत देऊं केलेली रक्कम रुपये २१७१७-११-६ आहे व आतांपर्यंत वसूल झालेली रक्कम ७४६६-११-६ आहे. त्यांतून कायम फंडाकडे खर्च पडलेल्या रकमांची बेरीज १३२-१५-६ वजा करितां कायम फंडाची नक्की शिल्लक ७३३३-१२. आहे. पैकीं गतवर्षी रुपये ३५०० च्या सरकारी नोटा घेतल्या. यंदां रुपये २००० च्या घेतल्या आहेत. एकूण सरकारी नोटा रुपये ५५०० च्या आहेत. त्याशिवाय रा. रा. निळकंठराव सहस्रबुद्धे यांनीं श्रीच्या पुण्यतिथीच्या खर्चासाठीं रु. १०० ची नोट दिली आहे.

१०. या वर्षाच्या बजेटांत घोडयाचें घर आणि चावडी यांची दुरुस्ती करण्याबद्दल आणि रथासाठीं खोली बांधण्याबद्दल रकमा मंजूर केल्या होत्या; पैकीं घोडयाचें घर आणि चावडी यांची दुरुस्ती झाली आणि रथाचे खोलीचें काम चालू आहे.

११. भक्तमंडळाच्या सभासदांची संख्या या वर्षाअखेर २४१ होती आणि वर्गणी वसूल झाली तिची रक्कम १६५३-१५-६ आहे. अजून बरीच वर्गणी येणें बाकी आहे. व त्याबद्दल खजिनदारांकडून मंडळींना सूचना जात आहेत. त्यांचेकडून ती लवकर येईल अशी आशा आहे.

१२. कांहीं भक्तांच्या सूचनेवरून दर गुरुवारीं महाराजांची पालखी काढण्याची वहिवाट सुरू केली आहे. पालखी मशीदींतून निघून चावडींत जाते. तेथें महाराजांची आरती होऊन पालखी वाडयांत नेली जाते व तेथें नेहमींप्रमाणें शेजारती होते.

१३. सोबत या वर्षाच्या हिशोबाचा आढावा जोडला आहे, तो संस्थानचे ऑडिटर रा. रा. जिवाजी कृष्ण परूळकर यांनीं तपासून मंजूर केला आहे व त्यावर त्यांची सही आहे. रा. परूळकर संस्थानचें ऑडिटचें काम कांहीं मोबदला न घेतां करितात याबद्दल संस्थान त्यांचे आभारी आहे. यावर्षी संस्थान कमिटीनें बजेट मंजूर केलें ते आकडे सोबत दिले आहेत. त्यावरून असें दिसून येईल कीं, दोन बाबी खेरीज करून बाकी सर्व बाबींचा खर्च बजेटांतील रकमांपेक्षां कमी आहे. त्यापैकीं एक बाब पगार खर्चाची आणि दुसरी रोषनाई खर्चाची. पूर्वीं संस्थानांत स्वयंपाक होत असे आणि संस्थानचे दोन नौकर म्हणजे सुरजदीन आणि रंगु गुरव तेथें जेवीत असत.

तेव्हां त्यांना जेऊन पगार अनुक्रमें आठ रुपये व दोन रुपये होता. गेल्या जुलै अखेर सुरजदीननें नोकरी सोडली. तेव्हां जी नवीन व्यवस्था केली त्यांत सुरजदीनचे जागीं नेमलेल्या मनुष्याला आणि रंगु गुरवाला अनुक्रमें बारा रुपये व आठ रुपये कोरडा पगार ठरला आणि श्रीच्या नैवद्याबद्दल एक मासिक रक्कम ठरवून दिली. त्यामुळें पगारखर्च वाढला पण त्या बरोबरच भोजन खर्च कमी झाला. बजेटांत भोजन खर्च व पगार मिळून पांचशे रुपये मंजूर केले होते. पण दोन्हीचा मिळून एकंदर खर्च फक्त रु. २६६॥=॥। झाला आहे. असें आढाव्यावरून दिसून येईल. रोषनाई खर्चाबद्दल बजेटांत ३०० रु. ची मंजूरी आहे. पण तो वास्तवीक ३२९८- झाला आहे. हा खर्च जास्त होण्याची कारणें दोन आहेत. एक कारण गुरुवारची पालखी, आणि दुसरें कारण मशिदींतील नवीन कंदील. गुरुवारीं पालखीनिमित्त रोषनाई खर्च होतो. तो वर्षाच्या मध्येंच सुरू झाल्यामुळें बजेटांत तो धरला गेला नाहीं. तसेंच मशिदींतील नवीन कंदीलामुळें महाराजांच्या तसबीरीवर प्रकाश उत्तम पडतो. पण त्या निमित्त म्यांटल स्पिरिट वगैरे खर्च वाढलेले चालू सालच्या बजेटांत आहेत. रोषनाई खर्च साडेतीनशें रुपये मंजूर केला आहे.

या वर्षाच्या खर्चाच्या बजेटचे मंजूर केलेले आकडे.

	रु.		रु.
पूजा खर्च	२००	मशीद रखवालदार	१५०
भोजन खर्च	४००	श्रीची दक्षिणा	४००
घोडा खर्च	२००	शिर्डी किरकोळ खर्च	१५०
नंदादीप	२००	मुंबई आफीस खर्च	२००
रोषणाई	३००	तसलमात खर्च	१८०
धुणी सर्पण	१००	रिपेर खर्च	—
पगार खर्च	१००	जाळी कमान	१००
वाजंत्री	२४०	घोड्याचें घर	२००
	१७४०	चावडी	१००
		कोठीचें घर	३०
		रथाची खोली	५०
			१५६०
		[illegible]	

१४. संस्थानचे मुख्य चार उत्सव महाराजांच्या कृपेनें समाधानकारक तऱ्हेनें साजरे करण्यांत आले. त्या सर्व उत्सवांची त्रोटक हकीगत आणि जमाखर्चाचे आकडे श्री साईलीला मासिकपुस्तकद्वारा छापून बाहेर पडले आहेत. हें मासिक महाराजांच्या कांहीं भक्तांनीं सुरू केलें आहे. अर्थात् याची नुकसानीची जबाबदारी संस्थानांवर नाहीं, पण नफा झाल्यास तो संस्थानच्या कायम फंडास देण्याचें व्यवस्थापकांनीं ठरविलें आहे. या मासिकापासून संस्थानच्या कामाला बरीच मदत होते. याला लोकाश्रय बरा मिळाला आहे. पण याहीपेक्षां जास्त मिळणें जरूर आहे. आणि महाराजांच्या भक्तांनीं नुसतें वर्गणीदार होऊन न थांबतां आपापले अनुभवही यांत छापण्यासाठीं लिहून पाठवावे अशी व्यवस्थापकांची विनंति आहे.

१५ एकंदरींत मागील वर्ष महाराजांचे कृपेनें सुखासमाधानानें पार पडलें. मात्र संस्थानची सांपत्तिक स्थिति असावी तितकी समाधानकारक नाहीं. भक्तमंडळाच्या सभासदांनीं मनावर घरलें तर वर्गणीदारांची संख्या बरीच वाढून मागील वर्गणी व चालू सालची मिळून बरीच रक्कम वसूल होईल. आणि कायम फंडांत बरीच भर पडेल असें वाटतें, आणि तसें करण्याबद्दल सर्व सभासदांस विनंति आहे. सभासदांनीं प्रयत्न केल्यास त्यांना महाराज यश देतील असा भरंवसा वाटतो.

१६. शेवटीं महाराजांच्या आरतींत म्हटल्या प्रमाणें:—

देवा साईनाथा त्वत्पदनत भावें ॥
परमाया–मोहित–जनमोचन झणि व्हावें ॥
त्वत्कृपया सकलांचें संकट निरसावें ॥
देशिल तरिं दे त्वद्यश दासानें गावें ॥

अशी महाराजांची प्रार्थना करून हा रिपोर्ट संपवितो.

दासगणु
अध्यक्ष,
हरि सीताराम दीक्षित,
चिटणीस.

श्री शिर्डीसंस्थानचा शके १८४५

जमा

	रुपये	आणे	पै
गेल्या वर्षाची शिल्लक			
कोठी खाते जमा	७२८	१२	३
भक्तांचें धर्मकृत्य खाते जमा	५९	२	१
मासिक वर्गणी खाते जमा	९९	१५	०
वार्षिक वर्गणी खाते जमा	१०९७	१८	६
पेटी खाते जमा	१४५६	०	०
श्री साईनाथ सगुणोपासना खाते जमा	८८९	७	३
व्याज खाते	२५	०	०
रा. शामराव रा. जयकर खाते जमा	२१०	०	०
श्री. गोपाळराव मुकुंद बुटी खाते जमा	१०	०	०
कायम फंड खाते जमा	१५०	०	०
	३६२४	७	०
एकंदर रुपये	७४५०	११	१

मी वरील जमाखर्चाचा आढावा हिशेबावरून तपासला तो बरोबर आहे. कायमफंडाचे सरकारी बाँड मी पाहिले आहेत.

Bombay 12th July 1924.

J. K. Parulkar

Certified Auditor

त्या जमाखर्चाचा आढावा.

नांवें	रुपये	आणे	पै.
भक्तांचे धर्मकृत्य नांवें	६२	१४	०
श्री साईनाथ सगुणोपासना खाते नांवें	२१५	४	०
दक्षणा खाते नांवें	३६६	०	०
पूजा खर्च	१५५	१०	३
भोजन खर्च	१७३	७	९
तसलमात	७६	५	६
घोडा खर्च	१३५	१५	३
धुणी सर्पण	४३	६	६
नंदा दीप	१५३	५	९
मशीद रखवालदार	८०	८	०
रोषनाई	३२९	१	३
वाजंत्री	२४०	०	०
मशीद देव्हारा	५२	९	०
शिर्डी किरकोळ	८६	११	६
पगार	११३	४	०
मुंबई ऑफीस	६९	६	१
इंपिरिअल बँक खाते नांवें	१००६	३	८
श्री संस्थान हिशोब खाते नांवें	४०	०	०
स्थावर दुरुस्ती	१६८	११	०
दामोदर घनःशाम बाबरेकर इस्टेट खाते नांवें	१७	१५	६
संस्थान भांडीं	४४	०	९
कायमफंडासाठीं रु० २००० चे सरकारी बाँड घेतले त्यांचे नांवें *	२०५५	५	४
शिलक वर्ष अखेर	१९८३	१४	०
एकंदर रुपये	७४५०	११	१

हरि सीताराम दीक्षित, चिटनीस

G. R. Dabholkar. खजीनदार.

* कायमफंडाचा तपशील:—पूर्वींचे रु. ३५०० चे सहा टक्याचे सरकारी बाँड.

चालू सालीं घेतले रु. २०००

श्रीमती हिराबाई कराड यांनी या सालच्या गुरुपौर्णिमेच्या उत्सवास श्रीसाई-
बाबांचे समाधीसमोर म्हणावयास म्हणून पाठविलेल्या कविता.

श्रीशारदा प्रसन्न.

वसंततिलका.

ही पौर्णिमा परमपुण्यतिथी विलोकीं ।
सच्छिष्य सद्गुरुस भेटति सर्व लोकीं ॥
किंवा करोनि परमोत्सव तद्गुणातें ।
गाती, मनांत धरुनी बहु आदरातें ॥ १ ॥

साई उदार गुरु ते मजला मिळाले ।
अज्ञान तें हृदयिचें बहु नष्ट झालें ॥
मद्भाग्य थोर म्हणुनी गमतें मनाला ।
तो धन्य जो निरखि सत्य तदुत्सवाला ॥ २ ॥

आरती.

चालः—(आरती भुवनसुंदराची)

आरती करितें गुरुवर्या । सच्चिदानंद साई सदया ॥ धृ० ॥
प्रेमें धरिशि दिना हृदया । सकल मति-मल तूं नेशि-विलया ॥
कालसम दुष्टां दंडाया । पातला भक्तां सुखवाया ॥
अहा तूं ज्ञानमूर्ति तेजा । दिनमणि उदय पावे दूजा ॥
वेदश्रुति सार । उघडुनी द्वार । ज्ञान भांडार ।
सुजना दावाया । येशि जगीं जडमूढ ताराया ॥ धृ० ॥
घेउनि यवन वंशिं जनन । केलें द्वैताचें हनन ॥
। भवाब्धी तारक तव चरण ॥

भक्त परिवार। यात्रेचा भार। शोभे महाद्वार।
साई बोधसुधा प्याया। तत्पर असति सिद्ध ठायां ॥२॥

जाळिले सलिलाचे दीप। दाविली स्वलां भक्ति अमूप ॥
जळतां प्रचंड तृणराशी। आह्लादिलें इंधनासि ॥
घेउनि वैराग्याची सदसी। जर्जर करि जो षडरीशीं ॥
अतर्क्यचि झाला निगमासीं। हरिहर वंदित हो ज्यासी ॥
सांई योगी मुकुटमणी। ध्याने 'हिरा' दीन रजनीं ॥३॥

आषाढी पौर्णिमेला समाधीपुढें म्हणण्याकरितां श्री. के. जे. भीष्म (मोहपा) यांनीं पाठविलेलें पद,

सद्गुरु महति

(चा. हळु ग हळु आला.)

पद.

हाचि सद्गुरु सद्गुरु साइनाथ। सच्चिदानंद मूर्तिमंत ॥ ध्रु० ॥ देह मी नसे ॥ असे न मी व्यक्त। बालिला गीतीं[1] भगवंत ॥ मूढ परि वदती। वदती त्या व्यक्त। दिसे हा संसारीं सक्त ॥ वदुनी ते फसती। फसती मायेंत। मोक्ष त्यांजवळि कधिं न येत ॥ बोध बोधाया। बोधा तनु धरित ॥ स० ॥ १ ॥ बघुनि आतुरता। भक्ताची। काढिली देहबुद्धि त्याची ॥ लाविती भक्ति। भक्ती देवाची। दत्त श्रीकृष्ण रामयाची ॥ कुणासी देती। देति मंत्रगुप्त ॥ स० ॥ २ ॥ बसुनि शिलधींत[2]। शिलधींत भक्त तारी। सकल नरनारि व्यसन वारी ॥ असा हा नाथ। नाथ सदाचारी। असे भक्ताचा कैवारी ॥

१; गीता ७।२४. २; शिरडी हा शीलधीचा अपभ्रंश आहे, साईनाथ सगुणोपासना पहा.

धावुनी भेटे। भेटे तो त्वरित॥ स०॥ ३॥ जसा हा स्वामी। स्वामी शिळधींत। तसा तो सकळ विश्वभरित॥ स्वात्मशक्तीनें। शक्तीनें फिरत। स्वरुप दावुनी करित पुनित॥ कृष्णदासाला। दासा मधुपुरित॥ स०॥ ४॥

एका साईबाळाने रचिलेली व या गु० पौं० चे
समारंभांत म्हटलेली आरती

भ्रमला हा जीव आतां कोणां ओवाळूं। विश्वीं भरुनी उरला माझा नाथ कृपाळू ॥१॥ ओंवळूं मी गेलों सद्गुरु नाथ राउळीं। राउळ निमालें मीच माझी माउली ॥२॥ भ्रमला०॥ आरती हातीं घेउनि ठेलों उभा सामोरी। अंतर्दृष्टी पाहें नाथ मज माझारी॥ ३॥ भ्रमला०॥ सोहं ज्योती उजळोनी आरती केली। बें.च प्रभेमाजी प्रगटे साई माउली॥ ४॥ भ्रमला०॥ गुरुचरणीं विश्वास धरोनी बाळ चालला॥ साई चरणीं समरस होऊनि मुक्तचि झाला॥ ५॥

रा. रा. रघुनाथ काशिनाथ डुबे यांनीं रचिलेलीं व यंदाच्या गुरुपौर्णिमेचे उत्सवांत श्रीसाईबाबांचे समाधीसमोर त्यांनी म्हटलेली पदें:

पद १

आधीं वंदूं गणपती। इष्ट देवतानुग्रहप्राप्ती॥ धृ०॥ जय जयाजी मुषक वाहना। गीरिजानंदना मंगलवदना। प्रसाद पूर्ण करी मद्वचनां। हा साईच गजानन गणपती॥ आधीं वंदूं०॥१॥ ब्रह्मविणा जीचें करी। सरस्वती जे चातुर्य लहरी। अशी नमू या ब्रह्म कुमारी। हा साईच सरस्वती भगवती॥ आधीं वंदूं॥ २॥ रज, तम, सत्व गुणाकार। ब्रह्मा, विष्णु, आणि शंकर। मग वंदूं शुकशौनकादी सूत्रकार। प्रणिपात केला गोत्रजां पुढती॥३॥ आधीं वंदूं॥ जन्म देती माता। स्वयें काढोनी

मजकरितां। पाळिलें पोशिलें मजप्रती॥ आधीं वंदूं॥ ४॥ ॐनमोजी सद्गुरुराया। साई समर्था करुणालया। चराचराच्या विसाविया। मति ग्रावी मज या पुढती॥ आधीं वंदूं॥ ५॥ गुरुदास लीन तव पायीं। चरणरजाचा सेवक होई। ब्रह्मांड गोळ भरुनी राही। ऐसा नमिला सद्गुरु साई॥ आधीं वंदूं॥ ६॥

पद २

सावध तुम्हि राहा हो, बंधुजनहो॥ धृ०॥

नैवेद्य झाला, विडा दिधला, हुक्का अर्पण केला। कोमल तरुचें बीज रोविलें भाव जल घाली त्याला, बंधुजनहो॥ सावध०॥ १॥ धूपआरती, तूपआरती, कापुरार्ती केली, बाबांना। भावजळें अंकुर आले। ज्ञान पल्लव ते फुटले, बंधुजनहो॥ सावध०॥ २॥ पुष्पांजळी ती वाहिली गुरुला, प्रदक्षिणा जाहाली। ज्ञान वृक्ष वाढुं लागलें। विवेका फल तें आलें, बंधुजनहो॥ सावध०॥ ३॥ अष्टक होऊनी, भजनासी हो मन आतुर जाहालें। विवेक फल तें पक्व जाहालें, गुरुचरणीं विरघळले, बंधुजनहो॥ सावध०॥४॥ हात जोडुनी गुरु दास विनवी, भजनामृतसेवा। आळस निद्रा दुरी सारुनी। साई चरणीं मन लावा, बंधुजनहो॥ सावध०॥ ५॥

पद ३

नजरभर देखो। नजरभर देखो। कछुखरच नहिरे। मुफतनाम चाखो॥ धृ०॥ है कुई ऐसा ये दुनियामो। जाकर बोले बात॥ देखो बाबा गोदाकिनारे। उनसे जोरो हात॥ नजरभर०॥ १॥ वोही मुरशद। वोही मौला,। वोही बना है पीर॥ आब कांहा पकरू निमाज। राजा वोही भरा भरपूर॥ नजरभर०॥ २॥